

اظہار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷)»

فصل ۲۰

(اعاده شده از شورای نگهبان (۱))

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۹۵۹۱

کد موضوعی: ۲۴۰

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۷-۱۴۰۳)» فصل ۲۰ (اعاده شده از شورای نگهبان (۱))

نام دفتر: مطالعات حقوقی

تهیه و تدوین کنندگان: محمد صالحی، حسین نصیری، روح‌اله مکارم

اظهار نظر کننده: رضا بختیاری‌نژاد

ناظران علمی: محمد برزگر خسروی، احمد حکیم‌جوادی

ویراستار ادبی: سیده مرضیه موسوی‌راد

صفحه‌آرا: نرجس امیراحمدی

واژه‌های کلیدی:

۱. نظام علمی

۲. فناوری و پژوهشی

۳. دانشگاه

۴. مؤسسات آموزش عالی و پژوهش و فناوری

۵. حوزه علمیه

۶. اقتصاد دانش‌بنیان

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۱/۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۱	خلاصه مدیریتی.....
۱	مسئله اصلی.....
۱	نقاط قوت و ضعف مصوبه.....
۱	پیشنهاد مرکز پژوهش ها.....
۲	بررسی نظرات شورای نگهبان.....
۵	نتیجه گیری.....
۵	منابع و مآخذ.....

اظهاری نظر کارشناسی درباره:
«لایحه برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران»
(۱۴۰۳-۱۴۰۷)
فصل ۲۰
(اعاده شده از شورای نگهبان ۱)

چکیده

فصل ۲۰ برنامه هفتم مصوبه مجلس با ایرادهای شورای نگهبان مواجه شده است که در این گزارش به تحلیل هر یک از ایرادها و روش رفع آنها می‌پردازیم. به نظر می‌رسد با اصلاحات پیشنهادی مندرج در این گزارش، ایرادهای شورای نگهبان، قابل رفع هستند.

خلاصه مدیریتی

بیان مسئله

برنامه‌های پیشرفت کشور، ریل‌گذاری تقنین در سال‌های طول برنامه هستند. برنامه هفتم پیشرفت مصوبه مجلس در تاریخ ۱۴۰۲/۹/۱ با ایرادهای شورای نگهبان مواجه شده است.

مسئله اصلی

با توجه به سوابق موضوع، سؤال این است که چگونه می‌توان ایرادهای شورای نگهبان را با لحاظ حداکثری اراده مجلس، رفع کرد.

نقاط قوت و ضعف مصوبه

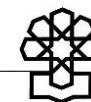
با وجود ایرادها و ابهام‌های متعدد شورای نگهبان، شاکله مصوبه مجلس با ایراد مواجه نشده و قابل رفع به نظر می‌رسد.

پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها

پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات آیین‌نامه داخلی مجلس، با الحاق و اصلاح در متن مصوبه مجلس به شرح این گزارش، نظر شورای نگهبان تأمین شود.

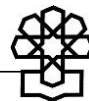
بررسی نظرات شورای نگهبان:

متن مصوبه برنامه هفتم	ایراد شورای نگهبان	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی پیشنهاد			
فصل ۲۰- ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی ماده (۹۳) - در اجرای بند «۲۰» سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود ... وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است گزارش سنجه‌های عملکردی ارتقای نظام علمی، فناوری و پژوهشی را سالانه به مجلس ارسال نماید.	۶۴_ در ماده (۹۳)، احکام مذکور در این فصل از این جهت که با رعایت موازین شرعی، قوانین، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی اجرا خواهد شد یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.	با توجه به اینکه در برخی از احکام مندرج در این فصل، شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوباتی دارد و طبق رویه و عرف اساسی، مجلس موظف است در قانونگذاری، آنها را رعایت کند، شورای نگهبان احکام این فصل را از جهت رعایت آن مصوبات دارای ابهام دانسته است. بنابراین جهت رفع ابهام مذکور پیشنهاد می‌شود عبارت «احکام این فصل با رعایت موازین شرعی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی اجرا خواهد شد» در ابتدای فصل اضافه شود.	بعد از عنوان فصل عبارت «احکام این فصل با رعایت موازین شرعی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی اجرا خواهد شد» اضافه شد.			
سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی	تذکر: ۴۲_۱ در جدول شماره ۲۱، در سنجه عملکردی «سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی»، عبارت «با فناوری متوسط به بالا» به عبارت «با فناوری متوسط به بالا (های. تک)» اصلاح شود.	-	در ردیف ۳ جدول عبارت «سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی» به عبارت «سهم محصولات با فناوری متوسط به بالا (های. تک) از تولید ناخالص داخلی» اصلاح شد.			
نشریات ایرانی نمایه‌شده دارای چارک (کیو)	تذکر: ۴۲_۲ در جدول شماره ۲۱، ردیف «نشریات ایرانی نمایه‌شده دارای چارک (کیو)» با توجه به اینکه هدف‌گذاری انجام‌شده در حال حاضر محقق است، اصلاح گردد.	در نسخه موجود هدف‌گذاری صرفاً ناظر به مجلات نمایه شده دانشگاه‌های تحت نظارت وزارت علوم است و اساساً دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور را پوشش نمی‌دهد. با این حال مجموع مجلات ایرانی نمایه شده در پایگاه اسکوپوس در دو بخش وزارت علوم و بهداشت، ۳۵۲ مورد می‌باشد. بنابراین هدف‌گذاری ۴۰۰ مجله تا پایان برنامه منطقی و دست‌یافتنی است.	ردیف نشریات ایرانی جدول شماره ۲۱ به شرح زیر اصلاح شد: <table border="1" data-bbox="203 1029 629 1114"> <tr> <td>نشریات ایرانی نمایه‌شده دارای چارک (کیو)</td> <td>تعداد</td> <td>۴۰۰</td> </tr> </table>	نشریات ایرانی نمایه‌شده دارای چارک (کیو)	تعداد	۴۰۰
نشریات ایرانی نمایه‌شده دارای چارک (کیو)	تعداد	۴۰۰				
نسبت شرکت‌های و مؤسسات دانش‌بنیان حوزه صنایع فرهنگی، صنایع خلاق، علوم انسانی و اجتماعی به کل شرکت‌های دانش‌بنیان	تذکر: ۴۲_۳ در جدول شماره ۲۱، عبارت «شرکت‌های و مؤسسات دانش‌بنیان» به عبارت «شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان» اصلاح شود.	-	در جدول ۲۱ عبارت «شرکت‌های و مؤسسات دانش‌بنیان» به عبارت «شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان» اصلاح شد.			

متن مصوبه برنامه هفتم	ایراد شورای نگهبان	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی پیشنهاد
<p>ماده (۹۶) - به منظور تحقق اهداف آمایش آموزش عالی، تنظیم ارتباط تحصیل و اشتغال، ارتقای پاسخ‌گویی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهش و فناوری به نیازهای بازار کار و تقاضای اجتماعی، افزایش جذابیت تحصیل در رشته‌های دارای اولویت کشور و تأمین مالی تحصیلات عالی منوط به پایش (کنترل) کیفی و کمی خدمات آموزشی، توسط وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان ضمن رعایت اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی از محل منابع عمومی انجام می‌گیرد.</p>	<p>۴۳_ در صدر ماده (۹۶)، از لحاظ نگارشی و ویرایشی اصلاح شود.</p>	<p>-</p>	<p>ماده (۹۶) - به منظور تحقق اهداف آمایش آموزش عالی، تنظیم ارتباط تحصیل و اشتغال، ارتقای پاسخ‌گویی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهش و فناوری به نیازهای بازار کار و تقاضای اجتماعی، افزایش جذابیت تحصیل در رشته‌های دارای اولویت کشور و تأمین مالی تحصیلات عالی منوط به پایش (کنترل) کیفی و کمی خدمات آموزشی، توسط وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان ضمن رعایت اصل سی‌ام (۳۰) قانون اساسی از محل منابع عمومی انجام می‌گیرد.</p>
<p>تبصره «۲» - با عنایت به نقش مهم و حساس علوم پایه و علوم انسانی در مسیر رشد و تعالی جامعه، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است با همکاری حوزه‌های علمیه و شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی نسبت به تهیه اسناد پایه موضوعات فوق اقدام نموده و به تصویب مراجع ذیصلاح برساند و از سال دوم برنامه، اقدامات مربوط را به‌صورت سالانه ده درصد (۱۰٪) اجرایی نماید، به‌گونه‌ای که در حوزه علوم انسانی کتب مربوط اصلاح و در حوزه علوم پایه حداقل در دو حوزه تخصصی، وضعیت علمی کشور در سطح قابل قبول بین‌المللی و در سطح منطقه به رتبه اول ارتقا یابد.</p>	<p>تذکر: ۴۴_ در تبصره «۲» بند «الف» ماده (۹۷)، عبارت «با همکاری حوزه‌های علمیه و شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی» به عبارت «براساس توافق با مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و با همکاری شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی» اصلاح شود.</p>	<p>-</p>	<p>در تبصره «۲» بند «الف» ماده (۹۷)، عبارت «با همکاری حوزه‌های علمیه و شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی» به عبارت «براساس توافق با مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و با همکاری شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی» اصلاح شد.</p>
<p>د) در راستای رفع گلوگاه‌های فناورانه دستگاه‌های اجرایی و داخلی‌سازی اقلام راهبردی موضوع ماده (۱) قانون جهش تولید دانش‌بنیان و اجرای طرح‌های پیشران، وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با همکاری معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست جمهوری و با استفاده از ظرفیت‌های صندوق نوآوری و شکوفایی و سایر</p>	<p>۴۵_ در بند «د» ماده (۹۹)، عبارت «رفع گلوگاه‌های فناورانه» از جهت نگارشی اصلاح شود.</p>	<p>-</p>	<p>در بند «د» ماده (۹۹)، عبارت «رفع گلوگاه‌های فناورانه» به عبارت «رفع چالش‌های فناورانه» اصلاح شد.</p>

متن مصوبه برنامه هفتم	ایراد شورای نگهبان	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی پیشنهاد
ظرفیت‌های قانونی، اقدامات لازم جهت داخلی‌سازی حداقل هر سال ده درصد (۱۰٪) از اقلام راهبردی مورد نیاز بخش خود موضوع ماده (۱) قانون مذکور را با بهره‌گیری از ظرفیت شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و جهاد دانشگاهی در صورت احراز توانمندی این شرکت‌ها و مؤسسات در تأمین کالا و خدمات موصوف توسط وزارتخانه ذی‌ربط به عمل آورند.			
ماده (۹۹) - با هدف ارتقای بهره‌وری و اثربخشی منابع آموزش عالی، پژوهش و فناوری، افزایش شتاب پیشرفت علمی، فناوری و نوآوری و کسب سهم هفت درصدی (۷٪) ارزش افزوده محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی:	۶۵_۱ - در صدر ماده (۹۹)، نسبت میان مفهوم «سهم هفت درصدی اقتصاد دانش‌بنیان از تولید ناخالص داخلی» با سنجهی عملکردی «سهم هفت درصدی محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی» مذکور در جدول شماره ۲۰ ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.	عبارت صدر ماده واجد ابهام بوده که پیشنهاد می‌شود به این صورت اصلاح شود: «با هدف ارتقای بهره‌وری و اثربخشی منابع آموزش عالی، پژوهش و فناوری، افزایش شتاب پیشرفت علمی، فناوری و نوآوری و کسب سهم هفت درصدی (۷٪) ارزش افزوده محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی»	ماده (۹۹) - با هدف ارتقای بهره‌وری و اثربخشی منابع آموزش عالی، پژوهش و فناوری، افزایش شتاب پیشرفت علمی، فناوری و نوآوری و کسب سهم هفت درصدی (۷٪) ارزش افزوده محصولات با فناوری متوسط به بالا از تولید ناخالص داخلی:
۵- ریز فناوری و میکروالکترونیک	۶۵_۲ - در جزء «۵» بند «ث»، استفاده از واژه غیرفارسی «میکروالکترونیک»، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته شد.	بر اساس اصل (۱۵) قانون اساسی [۱] اسناد و متون رسمی باید به زبان فارسی باشد. لذا به کار بردن واژه غیرفارسی استاندارد از نظر شورای نگهبان مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته شده است. برای رفع ایراد پیشنهاد می‌شود عبارت «میکروالکترونیک» به «ریز الکترونیک» اصلاح شود.	در جزء «۵» بند «ث»، عبارت «میکروالکترونیک» به «ریز الکترونیک» اصلاح شد.

نتیجه‌گیری

فصل ۲۰ برنامه هفتم مصوبه مجلس با ایرادهای شورای نگهبان مواجه شده است که به‌نظر می‌رسد با اصلاحات پیشنهادی مندرج در این گزارش، قابل رفع هستند.

منبع و مأخذ

[۱] قانون اساسی

(فصل ۲۰) مصوبه برنامه هفتم پیشرفت مورخ ۱۴۰۲/۹/۱ با ایرادهای شورای نگهبان مواجه شده است. با رعایت تشریفات آیین‌نامه داخلی مجلس، با الحاق و اصلاح در متن مصوبه مجلس امکان تامین نظر شورای نگهبان و بر طرف کردن اشکالات وجود دارد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir